

ZIJN JONGEN

Iedereen kon doodgaan, maar mijn vader niet. ‘Slee heeft het eeuwige leven,’ zei hij altijd. Natuurlijk wist ik dat het onzin was. Mijn vader dood? Zomaar plotseling? Hij was ijzersterk en nooit ziek. Hij leed alleen aan migraine. Daarom had hij altijd een buisje Chefarine 4 op zak. Zodra de hoofdpijn opkwam boog hij zijn hoofd naar achteren, hield het buisje voor zijn mond en liet een aantal pillen naar binnen glijden.

‘Je moet het met water innemen,’ zei mijn moeder dan. ‘Het staat erop.’

‘Dat geldt niet voor Slee,’ zei mijn vader.

Zodra de pillen werkten ging hij weer fluitend aan de slag. Hij was kleermaker en hield van zijn werk. Hij werkte altijd. Zijn hele leven had hij een atelier gehad, pas de laatste jaren runde hij een modezaak. Er kwamen vooral oudere mensen. Hij vermaakte de kleding voor zijn klanten. De mensen kwamen graag in zijn winkel. Niet alleen omdat hij een vakman was, ook omdat hij altijd grappen maakte. Mijn vader dood? Misschien was dit ook wel een grap.

Ik keek in mijn zijspiegel en passeerde een vrachtwagen. Als we vroeger met mooi weer naar Zandvoort gingen, kende

papa zogenaamd alle vrachtwagenchauffeurs die we op de weg tegenkwamen. KARELS BROOD stond er op een van de vrachtwagens. Bij het passeren nam papa zijn hoed af. ‘Hé Karel, alles goed met je moeder? En met je potkachel?’

Als kind geloofde ik dat hij iedereen kende. Dan was ik trots op hem. Doordat papa altijd grapjes maakte was hij ook populair bij de kinderen in de straat. Een jongen uit een arm gezin mocht elke week voor een tientje zijn auto wassen. Anderen die geen zakgeld kregen liet hij voor een gulden een boodschap doen. Ze wilden allemaal wel zo’n vader. Maar hij maakte ook grappen over mij. Grappen waar ik me voor schaamde.

Het was niet onmogelijk dat ik straks de winkel in kwam en hij gierend van de lach opsprong. Mama vond dat soort grappen van papa luguber. Dan zou dit wel de luguberste grap tot nu toe zijn. En heel vervelend. Ik had een deadline. Het had geen zin om dat tegen hem te zeggen. ‘Jij een deadline? Mag ik even lachen,’ zou hij zeggen. Hij zag mijn schrijven als hobby. Ik ging er niet tegenin. Ik ging nooit tegen papa in. Ik voelde me altijd schuldig tegenover hem omdat ik papa had teleurgesteld.

Ineens wist ik het zeker: ik was er weer eens in getrapt. Dat komt omdat ik heel erg schrok toen mama belde. Mama belde nooit.

‘Ga even zitten,’ zei ze toen ik de telefoon opnam. ‘Er staan hier twee agenten voor mijn neus. Je vader is overleden.’

Ik moet onmiddellijk naar mama toe. Dat was het eerste wat ik dacht. Ik kon haar nu niet alleen laten. Ik rende naar beneden. Nog geen twee minuten later zat ik in de auto.

Gelukkig was het niet ver. In een klein uurtje kon ik bij haar zijn. Ik die voor niets en niemand mijn werkdag onderbrak startte de auto en reed weg.

Ik reed al op de snelweg toen ik bedacht dat het weleens onnodig kon zijn. Wat zal papa een lol hebben als hij straks ziet dat ik helemaal voor niks naar Amsterdam ben gereden. *Zal ik omkeren?* Ik keek naar de borden. Heiloo was de eerste mogelijkheid. Ik aarzelde. Stel je voor dat het wel waar was. Dat papa inderdaad dood in zijn winkel lag. Ik besloot door te rijden. Ik was bijna bij de afslag. En toen bedacht ik ineens dat het ook een waan van mama kon zijn. Die had ze wel vaker. Ze slikte er medicijnen voor, toch brak het er soms doorheen. Ze had ook wanen over papa's eerste vrouw. Ze wist zeker dat dat 'wif', zo noemde mama Greetje Kamerling, papa nog bezocht. Daarom kwam ze ook nooit meer in papa's winkel. Ze wilde dat wif niet tegen het lijf lopen, want dan stond ze niet voor zichzelf in. Papa zei dat het hersenspingsels van haar waren. Dat hij na de scheiding nooit meer iets van Greetje Kamerling had gehoord. Hij wist niet eens meer hoe het met haar ging. Misschien was ze wel weer getrouwd, net als hij. Hij probeerde het uit haar hoofd te praten, maar dat hielp niet. Misschien heeft mama zich dit ook verbeeld: mama had vaker stemmen in haar hoofd. Het kon dat er nu een stem was die zei dat er twee agenten voor de deur stonden. Waarom bedenk ik dat nu pas? Ik had helemaal niet in de auto moeten stappen. Ik had papa moeten bellen dat hij naar huis moest omdat mama dacht dat hij dood was.

De auto's voor me minderden vaart. We reden steeds langzamer en stonden toen stil.

Wie weet was het wel waar en was papa dood. Hoe moest het dan met mama? Ze kon niet alleen zijn. Ze zou vragen of ze niet bij ons mocht wonen. Ja, dat zou ze zeker vragen. In Alkmaar zeker, bij ons. Ze had haar hele leven in Amsterdam gewoond. Elles en ik woonden met onze twee dochters op het Verdronkenoord in een klein grachtenpandje. Ook al woonde ik in een paleis, dan nog wilde ik niet dat ze bij ons kwam wonen. Ik wilde niet dat mijn kinderen bij elk hoestje te horen zouden krijgen dat het een longontsteking kon worden en ze in het ziekenhuis zouden belanden. Dat ze nergens naar de wc zouden durven omdat de wc-bril wemelde van levensgevaarlijke bacteriën. Ik was daarvoor in therapie geweest, maar van sommige angsten had ik nog steeds last. Dat wilde ik mijn kinderen niet aandoen. Ze mocht niet langer mijn leven verstoren. En zeker niet dat van de kinderen.

Het bleef vreemd. Papa dood... Papa kon de hele wereld aan.

'We blijven lachen,' zei hij altijd. Het klopte niet. Hij kon niet zomaar weg zijn.

DEEL I

Papa was een kettingroker. Hij stak de ene na de andere sigaret op. En tussendoor rookte hij een sigaartje. Een goede klant van de sigarenwinkel dus. De eigenaar groette hem dan ook altijd heel vriendelijk. Op een dag wilde hij de sigarenwinkel in gaan toen er net een ambulance wegreed. Binnen stonden klanten. Ze zagen er verslagen uit. 'Hij is er niet,' zei er een. 'Hij is naar het ziekenhuis.'

'Ik schrok me dood, hij zakte zomaar in elkaar,' zei een ander. 'En hij stond niet meer op. Ze hebben hem op de brancard moeten tillen.'

Papa kon er niet over uit. 'Die kerel is daar als een schlemiel blijven liggen,' zei hij. 'Echt wat voor die slapjanus. Je blijft toch niet liggen in je winkel? Een echte vent staat op en gaat naar achteren.'

'Je bent toch wel op afstand gebleven, hè?' vroeg mama. 'Die man kan wel ik weet niet wat mankeren. Was alsjeblieft je handen en trek die kleren uit. Niet in de wasmand, ik leg ze wel buiten. Dat heb je nou met dat gerook van je. Ik dank God op mijn blote knieën als wij niet ziek worden.'

'Je ziet anders al aardig wit,' plaagde papa.

'Trek die kleren uit.'

‘Nee, ik snap die vent niet,’ ging papa verder. ‘Al moest ik naar achteren kruipen.’

Papa was een keer met 40 graden koorts naar zijn atelier gegaan. Daar zakte hij achter de perstafel bijna in elkaar. Bijna, niet echt. Hoe hij naar huis is gekomen weet ik niet, maar het was hem gelukt. ‘Ik heb een ijzeren wil,’ zei hij altijd.

Mijn opa had ook een ijzeren wil. Hij had longkanker. De laatste weken van zijn leven lag hij op bed. De longarts wilde hem nog een keer onderzoeken. Twee broeders kwamen met een brancard naar binnen. Ze keken in het bed, maar daar lag hij niet meer. Hij stond in de kamer met zijn hoed op en zijn pak aan. Hij wuifde de brancard weg en liep zelf naar de ambulance.

Het is onmogelijk dat papa in de winkel in elkaar is gezakt. Als het waar is wat mama zei, dan is hij op weg naar het ziekenhuis overleden. Wat zal hij het een blamage hebben gevonden toen hij de ambulance in ging. Het zou me niet verbazen als hij onderweg nog een grap heeft gemaakt.

Dat deed hij ook toen hij aan zijn lies moest worden geopereerd. Ik bracht hem naar het ziekenhuis. Ik mocht niet mee naar binnen van hem. Hij zwaaide vrolijk naar me. ‘Mocht ik erin blijven, stuur je kop op, dan kunnen we nog eens praten.’ Het was een kleine ingreep, toch was het de bedoeling dat hij een week herstelde.

‘Slee niet,’ zei hij toen hij thuiskwam. Hij trok zijn jas aan, stapte in de auto en reed naar zijn atelier.

Het leek erop dat er beweging in de rij auto's kwam. Ineens realiseerde ik het me: als mijn vader echt dood was, dan had ik geen afscheid van hem genomen. Ik dacht er weleens aan

hoe het zou zijn als ik bij zijn sterfbed zat en afscheid van hem moest nemen. Wat moest ik zeggen? En wat zou hij tegen mij zeggen?

We moesten naar de linkerbaan. De rechterbaan was afgezet. Ik hoopte wel dat ik straks de afslag Amsterdam kon nemen. Een tijdje kwamen we langzaam vooruit en ineens kon ik weer harder rijden. Nu ging het lekker. Het hing van de afslag af. Als ik die kon nemen was er niks aan de hand, anders kon het nog weleens heel lang duren voor ik er was. Ik was nooit goed in het vinden van de weg en nu al helemaal niet.

Papa had een slecht oriëntatiegevoel. Daardoor reed hij meestal verkeerd.

‘Vuile prutser!’ riep mama. ‘Ik zei toch dat je die afslag niet moest nemen. God weet waar we nu uitkomen.’

‘Mens, maak je niet zo druk, we komen er echt wel.’

‘Hoe dan?’ schreeuwde mama. ‘God mag weten waar we hier zijn. Ik weet niet hoe we nu moeten. En straks is het donker. Jij ziet geen hand voor ogen in het donker. We zullen hier langs de weg moeten slapen. Dan staan we daar in het pikkedonker. Niemand die ons ziet. Grote kans dat we overvallen worden, of aangereden.’

Els en ik knepen in elkaars hand. Dit was precies waarom we tegen de vakantie hadden opgezien. Het werd inderdaad donker. Hoe moest dit? We kwamen langs een benzinepomp.

‘Ah, daar heb je mijn broertje,’ zei papa, ‘is dat even mazzel.’ Hij stapte uit en liep naar een man die aan het tanken was en ook in een Citroën reed.

‘Doe je portier dicht!’ riep mama. ‘Ik heb het raam open. We zitten op de tocht.’

‘Tocht is goed voor je,’ riep papa. ‘Dan waaien die hersenspinsels uit je kop.’

Hij liep door en liet de man met de Citroën een papertje zien met het adres waar we heen moesten. De man gebaarde iets, maar papa, die zich niet kon oriënteren, snapte er niks van.

Hij stak zijn hand in zijn binnenzak, trok een briefje van tien tussen de lappen geld uit en hield het de man voor.

‘Wat zei die vent allemaal?’ vroeg mama.

‘Hij vroeg wat die knappe dame kostte die naast me in de auto zat. Ik zei dat hij er geld bij kon krijgen.’

‘Wat zei hij?’ drong mama aan.

‘Hij rijdt ons voor naar de goede autobaan,’ en papa stapte in.

‘Geloof je dat?’ vroeg mama. ‘Dit is levensgevaarlijk. Die is op je geld uit. Wie laat dat nou ook zien? Rij alsjeblieft weg voordat hij ons achtervolgt.’

‘Slee is op vakantie, jongens. Hieperdepiep...’ Bij ‘hoera’ smeed hij het geld door de auto. De briefjes van honderd dwarrelden in het rond.

‘Kom op broertje, laat ons maar zien hoe we moeten.’ En hij reed zingend achter de man in de Citroën aan.

Ik zat nog steeds op de linkerbaan. De rechterbaan was afgezet en we waren bijna bij de afslag naar Amsterdam. ‘Gooi die baan open!’ wilde ik roepen. ‘Ik moet naar mijn vader. Ik moet weten of hij dood is.’

Ik dacht altijd dat mijn vader heel oud zou worden, dat hij als negentigjarige goedgehumeurd door de gangen van het bejaardenhuis zou sloffen. Op weg naar de conversatiezaal. En

dat hij daar iedereen aan het lachen zou maken. Als het waar is wat mijn moeder zei, dan is hij vierenzeventig geworden. Dat is niet heel oud, en te vroeg voor mijn vader. Hij was nog zo levenslustig en energiek.

Als het bij ons thuis over de dood ging, had papa het altijd over Magere Hein. ‘Als die bij je op de stoep staat, dan heb je niets te vertellen.’

‘Jij ook niet?’ vroegen we.

‘Ik ben een uitzondering,’ zei papa, ‘Magere Hein en ik kennen elkaar heel goed. Als hij mij komt halen, stuur ik hem gewoon weg. “Ga maar een paar deuren verder,” zeg ik dan. “Haal die chagrijn maar op.”’

De buurman was ook een chagrijn. Als onze voetbal per ongeluk tegen zijn huis aan kwam, rende hij naar buiten, pakte de bal en stak er een mes in. ‘Hier wordt niet gevoetbald!’ riep hij dan.

‘Nee, voor Magere Hein hoef ik niet bang te zijn. Ik heb nog een appeltje met hem te schillen en dat weet hij heel goed. Die heeft nog wat goed te maken.’

We wisten wat papa bedoelde. Hij was zeven jaar toen zijn moeder ernstig ziek werd. De dokter nam papa’s vader apart. Ze fluisterden op de gang. Papa zag aan hun gezicht dat het niet goed met zijn moeder ging. Dus de dokter kan mama niet beter maken, dacht hij. Gelukkig wist hij zelf een manier om wensen te laten uitkomen.

Toen hij uit school kwam, ging hij op de stoeprand lopen. Het was een heel eind tot zijn huis. Als hij er niet af viel werd mama beter. Hij oefende elke dag. Het ging steeds slechter met zijn moeder. Na een week was het hem gelukt. Hij rende